

Türkiye ekonomisi iş yaratma esasına odaklanmalı

İŞGÜCÜ İŞSİZ TÜRKİYE GÜÇSÜZ KALMASIN

İşsizlik oranı bakımından resmi rakamlar Türkiye’de gerçekte olduğundan daha düşük çıkmaktadır. Bunun nedeni, işgücü piyasasının henüz tam gelişmemiş olmasıdır. Türkiye’de “çalışabilir nüfus”tan olup da işgücü piyasasına katılan kadın oranı dörtte bir, genç oranı ise üçte birdir.

Türkiye’de kriz işsizliği fırlattı. Şimdi tehdit, hızla önlem alınmazsa yüksek işsizliğin kalıcılaşmasıdır. Stratejik model, “İşsizlik ithal eden” ülke olmaktan, “İşsizlik ihraç eden” ülke olmaya geçmiştir. Gereksinme, istihdam odaklı politikadır. İstihdam yaratmanın maliyeti en düşük yolu, KOBİ’leri çok yönlü desteklerle rekabetçi düzeye yükseltmektir.

Küresel kriz her ülkeyi kendi koşullarından, Türkiye’yi de işsizlik noktasından vurdu. Türkiye’de yaklaşık 2 milyon kişi krizle birlikte işinden oldu. İspanya 8.3’ten 19.3’e Türkiye ise 8.6’dan 13.4’e yükselen işsizlikle Avrupa’nın önde gelen “işsizler ülkesi” oldular. İşsizliği en başa koyup düşünme zamanıdır.

“İşsizlik” ekonomik düzenle ilgili “doğal” (ve yapısal), “yüksek oranlı işsizlik” ise “toplumsal” (ve siyasal) bir olgudur. Sanıldığığının aksine, ekonomik büyümenin oranıyla değil, biçimiyle ilgilidir. Örneklersek: Türkiye’de ekonomik büyüme;

-2000’de yüzde 7.36 iken istihdam 467 bin kişi,
-2002’de yüzde 7.94 iken istihdam 170 bin kişi,
-2003’te yüzde 5.79 iken istihdam 207 bin kişi azalmıştı. Büyümenin yüzde 6 olduğu 2006’da istihdam sadece yüzde 1 artabilmişti. Büyüme artınca işsizlik otomatik azalmıyordu. Buradan çıkardığımız ilk sonuç, işsizliğin çözümünün salt iktisadi büyüme ile ilgili olmadığıdır.

İstihdam ve işsizlik sorunu “doğal” olmaktan çıkmış ve “toplumsal” sorun haline gelmişse bu büyük ölçüde, toplumsal verimin toplumsal paylaşımıyla ilişkilidir. Türkiye dünyanın, gelir dağılımı en bozuk bir kaç ülkesinden biridir, bu nedenle işsizlik ve istihdam sorunlarına sosyal boyutlarıyla birlikte bakmak zorundayız.

İşsizliği azaltmak istihdam yaratmakla mümkündür. İstihdam yaratmada akla ilk gelen, hükümetlerin istihdam politikasıdır. Oysa politika ancak şu iki yoldan istihdam yaratabilir: (1) Yeni yatırımlar yaparak, (2) Kamu kadrolarını genişleterek. Bu yaklaşım eskimiştir. Çünkü, politikanın doğrudan istihdam yarattığı, bir yandan kamu idari ve iktisadi kadrolarını şişirirken diğer yandan bütçesinin yüzde 30’dan faz-

ÇÖZÜMÜ ZOR YAPISAL BİR SORUN

Kriz özellikle Türkiye gibi ülkelerde sosyal tarafı ağır basan, özellikle işsizlik konusunda kendini hissettiren sonuçlar doğurdu. Krizin etkileri yavaşlarsa da sosyal alandaki sıkıntıları çabuk çözülmeyecek. İşsizlik gibi sorunlar daha uzun süre devam edebilecek. Türkiye’nin 2010 yılında yaklaşık olarak 3.5-4 civarında büyümesi bekleniyor.

Şunu hep beraber kabullenmeliyiz ki, bizim ülkemizde işsizlik çok müzminleşmiş bir sorundur ve yapısal boyutlarıyla daha çok öne çıkmaktadır. Krizle ilgili boyutlarına baktığımızda bunların toplumsal olarak üstesinden gelebileceğimizi görüyorum. Ama yapısal boyutlarıyla ilgili olarak sadece hükümetin çabalarıyla sorunu çözmek çok zor gibi görünüyor. İşgücü sektörüne yeni katılan nüfusa iş bulunmazsa işsizlik oranı yükselmeye devam edecek. Çünkü sektöre katılan insan sayısı yaratılan istihdamdan daha fazla. Genç nüfus çokluğu, mesleksizlik sorunu çözülmediği takdirde sorunları daha da ağırlaştıracak. Hızla insanlara meslek kazandıracak çabalara ağırlık verilmesi gerekir.

Ömer Dinçer
Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı

TÜRKİYE'NİN İSTİHDAM KARNESİ VE GENÇ İŞSİZLERİ ENDİŞE KAYNAĞI

YIL/AY	İŞSİZLİK					İŞGÜCÜ SAYISI	İSTİHDAM SAYISI
	GENEL	TARIM DIŞI	GENÇ	KENTTE	KIRDA		
2008 Ocak	%11.6	%13.7	%21.2	%13	%8.4	22.388.000	19.798.000
2009 Ocak	%15.5	%19.0	%27.9	%17.2	%11.8	23.523.000	19.873.000
2007 Şubat	%11.4	%14.2	%21.7	%13.0	%8.8		
2008 Şubat	%11.9	%14.2	%21.2	%13.4	%8.5	22.804.000	20.162.000
2009 Şubat	%16.1	%19.8	%27.9	%18.1	%11.9		
2007 Mart	%10.4	%13.1	%19.5	%12.1	%7.8	23.019.000	20.618.000
2008 Mart	%11.0	%13.4	%19.5	%12.7	%7.5	23.249.000	20.752.000
2009 Mart	%15.8	%18.9	%28.6	%18.0	%11.0	23.924.000	20.148.000
2007 Nisan	%9.8	%12.4	%18.7	%11.6	%6.9	24.158.000	21.398.000
2008 Nisan	%9.6	%12.3	%17.4	%11.7	%6.2	23.581.000	21.228.000
2009 Nisan	%14.9	%18.2	%27.5	%17.5	%9.5	24.316.000	20.698.000
2007 Mayıs	%8.9	%11.5	%17.5	%10.9	%5.8	25.574.000	23.309.000
2008 Mayıs	%8.9	%11.5	%16.3	%11.0	%5.6	24.440.000	22.277.000
2009 Mayıs	%13.6	%11.5	%24.9	%16.5	%7.8	24.837.000	21.455.000
2007 Haziran	%8.8	%11.5	%18.4	%11.1	%5.5	24.238.000	22.095.000
2008 Haziran	%9.4	%11.9	%18.0	%11.6	%5.1	24.793.000	22.557.000
2009 Haziran	%13.0	%16.4	%23.7	%16.0	%7.0	25.216.000	21.947.000
2007 Temmuz	%8.8	%11.6	%18.6	%11.2	%5.4	26.043.000	23.747.000
2008 Temmuz	%9.4	%12.5	%18.9	%12.0	%5.5	24.587.000	22.163.000
2009 Temmuz	%12.8	%16.3	%23.2	%16.0	%6.8	25.480.000	22.213.000
2007 Ağustos	%9.2	%11.9	%19.2	%11.6	%5.6	24.570.000	22.068.000
2008 Ağustos	%10.2	%12.9	%20.1	%12.2	%6.1	25.537.000	22.108.000
2009 Ağustos	%13.4	%17.0	%23.5	%16,5	%7,4		
2007 Eylül	%9.3	%12.0	%19.0	%11.8	%5.6	24.135.000	21.882.000
2008 Eylül	%10.3	%13.3	%20.1	%12.5	%6.9	24.403.000	21.802.000
2009 Eylül	%13.4	%16.9	%24.3	%16.2	%7.8	25.416.000	22.020.000
2007 Ekim	%9.7	%12.3	%19.8	%11.8	%6.6	23.612.000	21.310.000
2008 Ekim	%10.9	%14.0	%21.5	%12.8	%7.8	24.297.000	21.567.000
2009 Ekim	%13.0	%16.4	%24.3	%15.5	%8.8	25.319.000	22.019.000
2007 Kasım	%10.1	%12.6	%20.0	%12.0	%7.1	23.217.000	20.867.000
2008 Kasım	%12.3	%15.4	%23.9	%14.2	%9.3	24.310.000	21.315.000
2009 Kasım							
2007 Aralık	%10.6	%13.0	%20.6	%12.2	%8.1	22.879.000	20.443.000
2008 Aralık	%13.6	%17.3	%25.7	%15.4	%10.7	24.009.000	20.736.000
2009 Aralık	%13.6	%17.3					

RESMİ OLMAYAN HESAP YÖNTEMİYLE 2009 YILI İSTİHDAM VERİLERİ

Reel işsiz sayısı	5 milyon 528 bin	Kentte işgücüne katılım	yüzde 46.2
Kentlerde işsizlik	yüzde 16.5	Kırda işgücüne katılım	yüzde 56.4
İş aramayanlar	yüzde 20.3	Tarımda kayıt dışı istihdam	yüzde 87.1
İşgücüne katılım oranı	yüzde 49	Toplamda kayıt dışı çalışan	yüzde 46.4

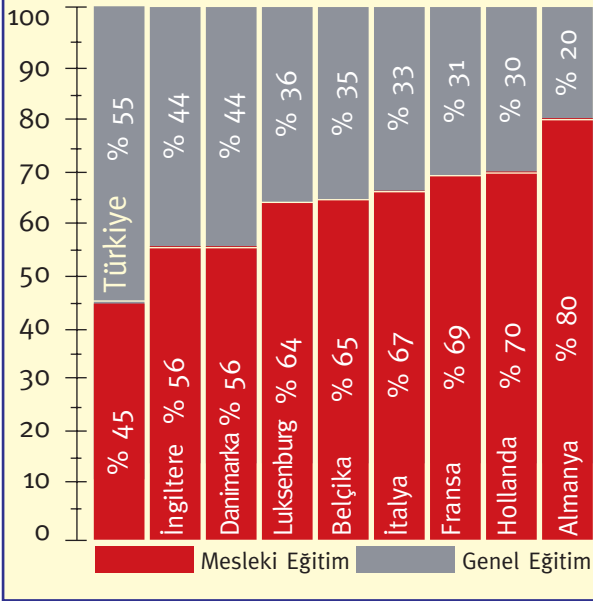
lasını yatırıma ayırdığı ithal ikameci modelin Türkiye’de ve dünyada terk edilmesinin üzerinden 50 yıla yakın bir zaman geçtikten sonra işsizliğin azaltılması konusunda hükümete bel bağlamak akıllı karar değildir. Yüksek işsizliği azaltacak olan “politika” (veya devlet) değil, ülke ekonomisinin yüzde 90’a yakını elinde bulunduran özel sektördür. Özel sektör

de hükümetten uygun iklimin yaratılmasından daha fazlasını beklemez.

İşsizliğin dinamiklerini keşfetmeliyiz

Teknoloji faktöründen baktığımızda kritik bir işsizlik dinamiği görürüz: Her yeni gelişen teknolojinin, doğası gereği, bir bölüm insanın işi için bir teh-

AVRUPA ÜLKELERİNDE MESLEKİ VE GENEL ORTAÖĞRETİMİN DAĞILIMI

dit, bir bölüm içinse yeni iş imkânları demektir.

Sektörel dinamikler sözkonusu olduğunda potansiyel işsizlik alanları çıkar ortaya: Halen bir işe sahip olanların hangi durumlarda potansiyel işsiz haline geleceğinin önceden hesaplanması ve önlem alınması.

İhracata dayalı ekonomik büyüme açısından bakıldığında işsizlik ve istihdam sorunu yapısal bağlantıları içinde görünür: Her ihraç edilen mal ve hizmet aynı zamanda işsizlik ihracı, her ithal edilen mal ise işsizlik ithalidir. Türkiye'nin bugünkü dış ticaret modeli ile ithalata bağımlı ve işsizlik ithal eden ülke olduğu gerçeğini kabul etmemiz gerekir.

İstihdamın büyüme ile paralel artış göstermediğini kabul ederek bakarsak görünen şudur: Tarım dışı sektörlerde, tarımdan ayrılan nüfusu emecek kadar iş yaratılamamaktadır. Halbuki hizmetler sektöründe büyüme ile istihdam paralel yükselmektedir. Bu durumda Türkiye'de işsizlikle mücadele ister istemez hizmetler sektörüne odaklanmak zorundadır.

Ekonomide "sektörel tercihler"e yönelmişsek ve büyümenin sektörel kompozisyonu elimizdeyse, işsizlikle mücadelede; Sektörlerin emek yoğunlukları farklı olduğu ölçüde istihdam yaratma kapasitelerinin de birbirinden farklı olduğunu anlar, daha çok istihdam yaratan sektörlerin büyümeyi de sürükleyen sektörler haline gelmesi için çaba harcarız.

Ekonominin çelişkilerle dolu olduğunu bilirsek; İşsizliğin normal aştan bülümünü ortadan kaldırmak için Toplum hizmetlerinin yaygınlaştırılması, emek-yoğun işlere yatırım yapılması gibi, kısa vadeli ve acil önlemlere başvururuz.

İşsizlikle mücadelede bölgesel ve yerel işgücü ihtiyaçlarına uygun programların zorunlu olduğunu da asla unutmuyoruz.

SORUN İŞSİZLİK, ÇÖZÜM GİRİŞİMCİLİK

Girişimcilik, özellikle de gençlerin girişimciliğe soyunması istihdam yaratmak açısından umut vericidir. Türkiye bu insanlara gereksinim duymaktadır. Ne kadar istihdam yaratarsak o kadar ekmek kapısı açmış olacağız.

Yoksulluk sınırının altında, açlık sınırında yaşayan insanlarımız var olduğu sürece olduğumuz yerde duramayız ve hiç bir şey yapmadan öylece oturamayız. Onun için yeni iş kapıları açmaya ihtiyacımız var. Bu insanlarımızı iş yaratmak ve aş vermek sorumluluğumuz var. Bunları gerçekleştirmek için kaynak da var, yetenek de. Asıl sorun bu kaynakları doğru kanallara harcama becerisinin gösterilmesi. Gençler iş talebi yaratmak yerine yeni iş alanları yaratarak istihdam yaratmaktadırlar. Bu önemsenmeli ve desteklenmeli. Zira ekonomimizin en büyük sorunu olan istihdam azlığı, gelir dengesinde ve toplumsal barışta sorunlar yaşamamıza neden olmaktadır.

Rifat Hisarcıkloğlu
TOBB Başkanı

Toz pembe bir dünya yok

Herkes ekonomide "tam istihdam" olsun ister ama böyle bir toplum ve ekonomi yoktur. Tahminler dünyanın 2010 yılında krizden çıkacağı ama işsizliğin artarak devam edeceği biçimindedir. Örneğin;

KRİZ AVRUPA'SINDA İŞSİZLİK ORANLARI

	2007	2008*
İspanya	8.3	19.3
Türkiye	8.6	13.4**
İrlanda	4.6	12.8
Slovakya	11.2	12.2
Portekiz	8.1	10.2
ABD	4.6	10.2
Fransa	8.3	10.1
Macaristan	7.4	9.9
İsveç	6.2	8.8
Finlandiya	6.9	8.7
OECD	5.7	8.8
AB	7.1	9.3
Avro Bölge	7.5	9.8

Kaynak OECD. *Ekim **Eylül

İŞSİZLİK SORUNUNU ÇÖZMEMİZ ULUSAL İSTİHDAM POLİTİKASI İLE MÜMKÜNDÜR

İŞKUR Genel Müdürü Namık Ata'dan, işsizlik ve istihdam konularında aldığı bilgiler aşağıdaki gibidir:

Ocak-Aralık 2009 döneminde İŞKUR'a 1 milyon 435 bin 24 kişi başvurmuştur. Aralık/2009 itibarıyla Kurumuza kayıtlı 1 milyon 858 bin 855 kişilik iş arayan mevcuttur. Bu rakamın 1 milyon 689 bin 349 kişisi işsizlerden oluşmaktadır.

İŞKUR'a kayıtlı işsizlerin 32 bin 16 kişisi okur-yazar olmayan (%1.9), 801 bin 906 kişisi lise altı eğitilmiş (% 47.5), 591 bin 384 kişisi lise ve dengi okul mezunu (%35), 264 bin 43 kişisi de (% 15.6) yüksek öğrenim mezunudur.

Kayıtlı iş arayanların yaklaşık yarısının herhangi bir niteliği olmayan vasıfsız işgücünden oluştuğunu görüyoruz.

Ocak-Aralık 2009 döneminde İŞKUR tarafından 105 bin 263 kişi işe yerleştirilmiştir. İşe yerleştirmelerde, beden işçisi, servis elemanı, mobilya imalatçısı, sekreter, pazarlamacı, iplikçi (ring-vater-vargel), metal işleri teknisyeni, makine teknikeri, ambalajcı, elektrik ark kaynakçısı, büro memuru, turizm-otelcilik ve bilgisayar işletmeni öne çıkan meslekler olmuştur.

Sektörel bazda baktığımızda ise, en çok işe yerleştirme yapılan sektörler turizm, inşaat, madencilik-taş ocakçılığı, imalat, eğitim hizmetleri, genel kamu hizmetleri, hastane hizmetleri ve diğer toplumsal, sosyal, kişisel hizmetler sektörleri olmuştur. İşe yerleştirmelerin yaklaşık yüzde 82'si özel sektöre yöneliktir.

Genel olarak, nitelik gerektiren ve nitelik gerektirmeyen işgücü talebi oranları aşağı yukarı aynıdır. 2009 yılında, özel sektörden alınan 144 bin 502 kişilik açık iş talebinin 95 bin 61'i nitelikli işgücüne yönelik açık işlerdir. Bu dönemde özel sektörde gerçekleşen 86 bin 153 kişilik işe yerleştirmenin 36 bin 712'si nitelikli işgücü gerektiren işe yerleştirmedir. Özel sektöre yönelik olarak, kalifiye eleman karşılama oranı yüzde 38.6'dır.

Ülkemiz işgücü piyasasının temel yapısal sorunlarından birinin mevcut işgücü vasfının işgücü piyasasının ihtiyaçlarını karşılayamaması olduğunu biliyoruz. Firmalarımızın önemli bir kısmı kalifiye ara eleman sıkıntısı çektiğini belirtmektedir. Bu durumun iş piyasasını güncelliğini yakalayamayan mesleki eğitim sistemimizden ve eğitim-istihdam kopukluğundan kaynaklandığı da ayrı bir gerçektir. Bu yapısal uyumsuzluğun ancak çok etkin ve kapsamlı bir aktif istihdam tedbirleri sayesinde düzelmeye yoluna gireceği açıktır.

Namık Ata
İŞKUR Genel Müdürü

İşgücü yetiştirme kursları kapsamında Ocak-Aralık 2009 döneminde açılan toplam 10 bin 113 kursa 213 bin 852 kişi katılmıştır. Tahsis edilen toplam kaynak miktarı ise 426 milyon 989 bin TL'dir. Bu rakamlar önceki yılların ortalamalarının 10 katından daha fazladır. 2010 yılında da aktif işgücü programlarına ayrılan 500 milyon TL'lik kaynağın tümünü etkin ve verimli bir şekilde kullanmak temel hedeflerimizden biridir.

İşsizlik krizi dünyada, istihdam ve işsizliğe ilişkin mevcut temel paradigmalardan yeniden sorgulanmasına yol açmıştır.

Ülkemizde, aşırı nüfus artışı, istihdam yaratıcı iç ve dış kaynaklı yatırımların azalması, küresel ekonominin getirdiği sorunlar, geçiş ekonomisi olmaktan kaynaklanan sorunlar, işgücünün niteliğinin görece düşük olması ve eğitim-istihdam ilişkisinin istenen düzeyde kurulamaması gibi yapısal nedenlerden dolayı işsizlik oranımız yüzde 10'ların üzerindeki direngen tutumunu sürdürmektedir.

Ülkemiz, 2002 yılından bu yana tarımdışında yaklaşık 2.5 milyon kişiye istihdam sağlayan bir ekonomik performans göstermiştir. İşsizlik oranımızda da son aylardaki düşme trendi devam etmektedir. Bu başarıda, son yıllarda sağlanan makro ekonomik istikrar ve buna bağlı olarak sağlanan olağanüstü büyüme oranları ve istihdamın teşvik edilmesine yönelik bir dizi tedbirin rolü belirleyici olmuştur. Bu tedbirlerin aksamadan sürmesi büyük önem taşımaktadır. Firmalarımızın da istihdam sağlama konusunda daha talepkar olmaları gerekir. İşsizlik sorunu gibi, en büyük ulusal problemlerimizden birinin ancak bu anlayış içinde çözüleceğini bilmek gerekir. Yine, işsizlik ve istihdam sorununun ulusal bir istihdam politikası temelinde yürütülmesi elzemdir.

AB-27'de ortalama işsizliğinin 2010 yılı sonunda yüzde 10.3 ile tepe noktasında olacağı ve yıl içinde toplam 28 milyon Avrupalı'nın daha işsiz kalacağı öngörülmektedir. 2009 yılında işsizlikten en fazla etkilenen AB üyesi ülkeler Baltık devletleri, İspanya, İrlanda ve İngiltere oldular.

AB'de 2012 yılından önce görünür bir düzelme bekleyen yok. Bu nedenle AB 2020 Strateji'si tümüyle istihdam merkezli bir yaklaşımla hazırlandı. Avrupa hükümetleri işsizlik rakamlarını hizmetler sektörü ile ertecek programlar hazırlamaya başladılar.

Türkiye'nin işsizliği yapısal

"İşsizlik" kavramı bir "sosyal sorun olarak" eski sosyalist ülkelerin "tam istihdam" görünümüne kıyaslamayla gelişkin Avrupa ekonomileri için, özellikle de 1980 sonrası içine girilen "monetarist" yeni ekonomik durum nedeniyle türetilmiştir. Ancak artık küresel ekonomik krizden sonra ciddi bir "sosyal sorun olarak" Türkiye'nin de gündeminde baş sıraya oturmuş bulunmaktadır.

İşsizliğin sosyal sorun olarak ele alınması bilimsel temelli bir yaklaşımdır. Hangi ülkenin ne kadar yüksek bir işsizlik oranına dayanıklı olabileceği, ülkenin "gelir dağılımı tablosu"yla bağlantılıdır. OECD'nin en son araştırmasına göre Türkiye'de en düşük gelirli 14 milyon kişi Yurt İçi Hasıla'dan yüzde 6.1, en yüksek gelirli diğer 14 milyon kişi yüzde 44.4 pay almaktadır. Aradaki fark 7.3 mislidir. Uluslararası kabul, bu farkın 8 misli olmasını "sosyal

MESLEKİ EĞİTİM CİDDİYETLE ELE ALINMALI

Krizle birlikte hızla yükselen işsizliğin önüne geçilebilme için üretimi artırmanın yetmeyeceği, yapısal reformların gerektiği açıktır. İstihdam vergilerinin aşırı yük olması, istihdam kanunlarındaki aşırı rijitlik, asgari ücretin ve istihdam üzerindeki vergilerin ülkenin her köşesinde eşit olması, meslek eğitimine yeterince önem verilmemesi sonucu oluşan yapısal işsizlik, üzerine eğilinmesi gereken konulardır. Özellikle tarımda çalışan işgücünün sürekli azaldığı ve sanayi için becerili işgücünün oluşmadığı bu ortamda orta ve yüksek öğrenimle birlikte yaşam boyu öğrenim boyutunda da köklü bir mesleki eğitim reformu artık Türkiye için vazgeçilmez bir konu olarak karşımızda duruyor.

Celal Beysel
TÜRKONFED Başkanı

İşsizliğin yoğun olarak yaşandığı bu dönemde, meslek eğitimi ciddiyetle ele alınmalı ve tekrar büyümeye geçileceği dönem için bugünden eğitim yatırımına özel bir önem verilmelidir. Kaynak mevcut İşsizlik Fonu'nda vardır, siyasi irade eksikliği nedeniyle kullanılmamaktadır. İş-Kur ve ilgili sivil toplum kuruluşlarına sağlanacak fonlarla yaşam boyu öğrenim vizyonu ile meslek eğitimi seferberliği başlatılmalıdır.

2010 yılında büyümenin yüzde 3,5-4 seviyelerinde gerçekleşeceği düşünülürse, işsizleri daha da sıkıntılı günlerin beklediği görülür. Türkiye 2010 yılında da yüksek oranlı işsizlikle baş etmek zorunda kalacak. 2009 yılında yüzde 14 seviyelerine ulaşan işsizlik 2010 yılında da seyrini koruyacağına benzer. İşin kötüsü, krizde işsiz kalanların işsizlik fonundan yararlanma süreleri sona erince, konu daha da vahim bir seyir izleyecektir. Sonuç olarak, ülkenin siyasi dengeleri de göz önüne alındığında, işsizlik sorununu hafifletecek önlemlerin kolay alınamayacağını söylemek, kehanet olmaz.

patlama" sınırı olarak tanımlar. Normal işsizlikten sapmanın kriterleri ise "Uzun süreli işsizlik", "Kalıcı işsizlik" ve "işini kaybedeni yeniden işe döndürme maliyetindeki yüksek düzey"dir. Bu açıdan Türkiye "sınır"da oynamaktadır.

İşsizlik oranı bakımından resmi rakamlar Türkiye'de gerçekte olduğundan daha düşük çıkmaktadır. Bunun nedeni, işgücü piyasasının henüz tam gelişmemiş olmasıdır. Türkiye'de "çalışabilir nüfus"tan olup da işgücü piyasasına katılan kadın oranı dörtte bir, genç oranı ise üçte birdir.

En son istihdam verileri

Türkiye’de 2007 yılında yüzde 8.6 olan işsizlik oranı krizle birlikte 2008 yılında yüzde 13.4’e fırlamıştır. Bu oran OECD ülkeleri içinde İspanya’dan (yüzde 19.3) sonra ikinci en yüksek olanıdır. İşsizlik oranı 2009 yılı sonunda yüzde 13.6 ile kalıcı özellik göstermiş, 2010 yılında da pek fazla değişmeyeceği öngörülmüştür.

Türkiye’deki işsizlik oranını, 2009 yılı sonu itibarıyla endişe verici kılan şu boyutlara da bakılmalıdır:

Genel işsizlik oranı	Yüzde 13.6
Tarım dışı işsizlik oranı	Yüzde 17.3
Erkek işsizlik oranı	Yüzde 14.7
Kadın işsizlik oranı	Yüzde 22.0
Genç işsizlik oranı	Yüzde 24.3
Kentlerde işsizlik oranı	Yüzde 15.5
Kırlarda işsizlik oranı	Yüzde 08.8

Genel ekonomide gidişat öngörüldüğü gibi seyretse, yani risk taşıyan yukarıdaki tablo korunsa dahi herhangi bir sektörde yaşanacak ciddi bir sıkışma Türkiye’yi risk sınırının ötesine taşıyabilecektir. Zaten Uluslararası Çalışma Örgütü (İLO) Türkiye’yi acil istihdam önlemleri almaya çağırılmaktadır.

1. İstihdam yükü azaltılmalı

Türkiye, OECD ülkeleri içinde istihdam maliyeti en yüksek olanıdır. Yüksel maliyet istihdamı caydırmaktadır. Türkiye’de işgücü maliyeti içinde vergi oranı yüzde 38.5 ile, yüzde 37 olan OECD ortalamasına yakındır fakat bu oranın Meksika’da yüzde 15.3, Kore’de yüzde 19.6, İrlanda’da yüzde 22.3 olduğunu bilirsek ücretteki vergi payının Türkiye’de istihdamda yüzde 40’ları aşan bir kayıt dışı yaratmasına şaşırırız. Vergi, sigorta primi, kıdem tazminatı aylık payı ve bütün bunlardaki işveren hissesi toplandı-

KISA ÇALIŞMA HIZ KAZANMALI

İşletmelerimizin ekonomik krizin etkilerini hissetmeye devam ettiği, üretim ve istihdamı ayağa kaldırmaya çalışıldığı bir ortamda desteklerin devam etmesi ekonomimizin canlanma sürecine hizmet edecektir. Özellikle, kısa çalışma uygulamasına ilişkin düzenlemede hızlı davranılması ve uygulamada yaşanabilecek sıkıntıların önlenmesi öncelikli beklentimizdir. Ayrıca, yurtiçinde ve

yurtdışında ekonomik krizden çıkış sinyallerinin hızla belirginleştiği bu dönemde, Başbakanın yaklaşık bir yıldır toplanmayan Ekonomik ve Sosyal Konsey’i yeniden toplayarak, 2010 yılında alınacak ekonomik ve istihdama dönük tedbirlerin, tüm ilgili kesimlerin iştirakiyle masaya yatırılmasının faydalı olacağını düşünmekteyiz.

ğında, asgari ücret üzerinden yapılacak bir hesaplama, işçi ücretinden kesintilerin brüt tutara göre yüzde 45, nete göre yüzde 70 civarında olduğu görülmüştür. Bu alana dönük köklü bir ıslahat bugüne kadar yapılamadı. Sebebi, hazinenin gelir kaybı beklentisidir ve özel sektör hükümet, kayıt dışı istihdamdan kaçınacağı güvencesini verememiştir.

2. İş yaratma politikaları oluşturulmalı

AB’de ortalama yüzde 8.8’ olan işsizlikle mücadele programlarına hız verilmiştir. Desteklenecek tüm projelerde istihdam odaklı olup olmadığına bakılmaktadır. Kaynak kullanım politikaları “istihdam yaratma”ya yöneltilmiştir. Avrupa Birliği Komisyonu ayrıca genç işsizler için fırsat olacak destek fonlarına başvurmaktadır. Ama AB’nin istihdam odaklı yeni yaklaşımında asıl dikkat çekici olan, mikro ölçekli işletmeleri ve mikro kredileri öne çıkarmasıdır. Bu kapsamda AB, yüzde 19.6 düzeyinde olan genç işsizliği azaltmak için genç girişimciye 25 bin Avro’ya kadar kaynak sağlamaktadır.

3. Yarı zamanlı istihdam yaygınlaşmalı

Yarı zamanlı istihdamın, işgücü piyasasına esneklik getirdiği, dolayısıyla istihdamı teşvik ettiği bilinmektedir. AB bu konuda başarılıdır. Yarı zamanlı istihdamı teşvik eden ülkelerde özellikle kadınların işgücüne katılım oranlarının arttığı görülmektedir. İngiltere, Almanya ve Belçika’da yarı zamanlı istihdamın toplam istihdama oranı yüzde 20’ye çıkmıştır. Türkiye’de bu oran yüzde 5.8’dir. Oysa yarı zamanlı istihdam ilkesi Türkiye’de benimsenir, özellikle hizmet sektöründe yarı zamanlı çalışma toplamda istihdamın yüzde 15’i olan 3 milyon civarına çıkarılırsa önemli bir sosyal rahatlama sağlanmış olur. Yarı zamanlı istihdamın yeni araçlarla desteklenmesi, bu çözümün özel sektör tarafından benimsenmesini kolaylaştıracaktır.

Diğer politika önerileri

Krizle birlikte işletmelerde yaygın bir eğilim olarak iş standartlarının düşürülmesine, ücretlerin kısıl-

Tuğrul Kudatgobilik
TİSK Başkanı

Türkiye ihtiyaç duyduğu nitelikli işgücünü yetiştirmek zorundadır ve bu da "mesleki eğitim" in görevidir. Bu konuda hem mesleki eğitim yenilenmeli, hem de cazip fırsatlarla donatılmalıdır.

masına, kayıt dışına gidilmektedir. Bunların toplam sonucu ekonominin rekabet gücünü yitirmesidir. İzlenecek istihdam politikaları ekonomiyi güçlendirecek yönde olmalıdır.

- İşgücü piyasasındaki katılığın giderilebilmesi, kıdem tazminatlarının işverenden alınıp bağımsız fonlaştırılması, bölgeler veya şehirlerarası asgari ücretlerin farklılaştırılması, işsizlerin güçlü sosyal politikalarla desteklenmesi gerekmektedir.

- Devlet teşviklerine istihdam odaklı bir özellik kazandırılmalı, örneğin çalışanlarını işten çıkaran işletmelere devletten aldıkları teşvikler yönünden sınırlamalar ve yaptırımlar uygulanmalıdır.

- Çevre yatırımları, Yenilenebilir enerji yatırımları gibi, çok yüksek yatırım maliyetleriyle istihdam yaratılan sektörler, bunlar zaten gelecekte "zorunlu yatırımlar" oldukları için, zamanlamada ve planlamada öne çekilerek istihdama katkıları acilleştirilmelidir.

- Devletin ücretin bir kısmını üstlendiği destekleyici önlemler yaygınlaştırılmalı ve ücretlendirme politikası ile aile geliri politikası arasında dengeli bir ilişki tesis edilerek işsizliğin psikolojik sonuçlarıyla mücadele edilmelidir.

Tarihi dönüşüm sağlayacak bir Mesleki Eğitim Politikası, hemen şimdi !

İşsiz iş bulması mı, yoksa kendi işini kurması

YATIRIM YOLUYLA BİR KİŞİ İÇİN İŞ YARATMA MALİYETİ

SEKTÖR	YATIRIM MALİYETİ
Madencilik	133.000 TL
Hizmetler	152.000 TL
Tarım	169.500 TL
İmalat sanayii	239.000 TL
Enerji yatırımları	3.206.000 TL
Taşıt araçları	551.000 TL
Gıda sektörü	273.000 TL
Elektrikli makineler	302.000 TL
Dokuma-giyim	129.400 TL
Demir dışı metaller	061.400 TL
Turizm	180.400 TL
Ulaştırma	338.600 TL
Sağlık sektörü	074.000 TL
Alt yapı alanında	856.000 TL
Ticarette	222.900 TL
BÖLGELER	
İç Anadolu	129.700 TL
Güneydoğu	197.800 TL
Marmara	310.300 TL
Ege	312.800 TL
Akdeniz	369.700 TL
Doğu Anadolu	396.400 TL
Karadeniz	735.600 TL
Ortalama	276.000 TL

mı? Politik tercih ikincisi olmalı. Kendi işini kurmak salt "girişimci"likle olmaz, "meslek" de gerektirir. Türkiye "mesleksizler toplumu" olmanın sıkıntısı içindedir. Şu çıplak gerçek kabul edilemez: Almanya'da eğitimin yüzde 80'i meslek, yüzde 20'si genel iken Türkiye'de yüzde 37'si meslek, yüzde 63'ü geneldir. Bu tablo acilen tersine çevrilmelidir.

Türkiye ihtiyaç duyduğu nitelikli işgücünü yetiştirmek zorundadır ve bu da "mesleki eğitim" in görevidir. Bu konuda hem mesleki eğitim yenilenmeli, hem de cazip fırsatlarla donatılmalıdır. "Çalışırken eğitim", "Hayat boyu eğitim", "İnovasyon odaklı eğitim", "Girişimci eğitimi" gibi kavramlar eğitim modeline giydirilmelidir. Bir şey daha: Özel sektörde, özellikle KOBİ'lerde eğitim kurum ve üretim dışında gerçekleşen bir "öğrenme" olarak algılanmaktadır. Algı düzeltilmeli ve çağdaş mesleki eğitim esasları, üretim sürecinin içine alınmalıdır. Genel çerçeve kapsamlı bir reformu gerektirmektedir ve satır başlarıyla şunları içerir:

- Mesleki ve teknik eğitimde ulusal inovasyon

politika ve modelleri oluşturulmalı

- İyi bir işgücü planlaması yapılmalı
- Ülkemiz ulusal inovasyon politikalarının her alanda entegrasyonu sağlanmalı
- Mesleki teknik eğitim alanında yeni fırsatlar ve potansiyel alanlar yaratılmalı
- Bilimsel projelerde patent alma kolaylaşmalı
- Mesleki ve teknik eğitimde inovasyon politikalarının oluşturulması ve uygulanması için özel sektör, üniversite, sivil toplum kuruluşları ve finans sektörünün işbirliği pekiştirilmeli ve yönlendirilmeli
- Siyasi irade ve kamu kurumlarıyla, verimli ve sürekli işleyen diyalog mekanizmaları kurulmalı
- Mesleki ve teknik eğitimde bölgesel farklılıklar ve zorluklar ortadan kaldırılmalı
- Mesleki ve teknik eğitim “öğretme-öğrenme” olmaktan çıkarılmalı, “bilme-yapabilme” ye dönüşmeli, eskimişlik terkedilmeli
- Her düzeyde girişimcilik eğitimi sunulmalı
- Disiplinler arası araştırma alanları genişletilmeli,
- Mesleki ve teknik eğitime, sektör ve rekabet kavramları sokulmalı
- Teknoloji yoğun nitelikteki çok bölgesel yatırımlar öncelikle desteklenmeli
- Eğitilmiş işgücü istihdam eden işletmeler özel olarak desteklenmeli
- Kamu-üniversite, Finans sektörünün paydaş ortaklıklarını çoğaltan modeller yaratılmalı
- Bilgiye erişimi kolaylaştıran ve bilgiyi katma değere dönüştüren sinerjik bir iletişim ve işbirliği modeli yaygınlaştırılmalı

KOBİ istihdamı

Türkiye KOBİ’ler için gereken her şeyi şeklen yaptı, ancak fiyatta çok geride kaldı. İstihdamı artırmanın en etkili yöntemi KOBİ’leri desteklemektir. Çünkü bir KOBİ’de bir kişilik iş yaratmak için çok büyük yatırımlara da gerek yoktur. KOBİ’lerin yaygınlaşması ile büyük oranda istihdam yaratılabilecektir. Örneğin ilave bir kişinin istihdamı için gerekli ortalama yatırım tutarı KOBİ’lerde sadece 35.000 dolar iken, bu mabağ tarım sektöründe 51.000, imalat sanayiinde 77.000, hizmetler sektöründe ise 105.000 dolardır.

KOBİ’ler için teşvik paketleri özel ola-

İSTİHDAM VE EĞİTİM DENGESİ

Nitelikli insan gücü ihtiyacının karşılanması, dışa açılma ve uluslararası rekabet gücünü artırma çabası içerisinde olan ekonomimiz için mesleki ve teknik eğitim hayati bir önem taşımaktadır. İş gücünün nitelik ve verim düzeyinin yükseltilmesi, sürdürülebilir sosyal ve ekonomik kalkınmanın desteklenmesi ve hızlandırılmasında eğitim çok önemli bir yere sahiptir. Toplumsal ve evrensel gelişimi yakalamak, değişime uyum sağlamak, gençlerimizi bilim ve teknoloji dünyasının aktif bir üyesi olarak çalışma hayatına hazırlamak için mesleki eğitime önemli sorumluluklar düşüyor. Hükümet olarak eğitimi, kalkınmanın önemli bir unsuru olarak görüyoruz.

Mesleki ve teknik eğitim 2002-2003 yılında yüzde 28 iken, bugün yüzde 43 oranındadır. 2011 hedefimiz asgari yüzde 50’dir. Ama asıl hedefimiz, ortaöğretim çağ nüfusumuzun Avrupa Birliği ülkelerinde olduğu gibi yüzde 65 mesleki eğitim, yüzde 35 normal öğretim. İstihdam ve eğitim dengesini böyle oluşturmak istiyoruz.

Nimet Çubukçu
Milli Eğitim Bakanı

rak hazırlanmalı, ihracat teşvikleri, vergi muafiyetleri, hammadde temini, uygun yerleşim yeri temini, tesis ihtiyacının karşılanması, kredi kolaylıkları, teknik ve işletme danışmanlığı gibi, istihdam yaratma şartına bağlanmış teşviklerle KOBİ’leri desteklemek, spesifik bir sosyal politika olarak ortaya konulmalıdır.

Sonuç olarak

İstihdamı artırmak ve işsizliği yeniden, Türkiye’nin ekonomik yapısı için kabul edilebilir olan yüzde 8.5-9.5 düzeyinde normalleştirmek için ciddi ve acil önemlerin peşpeşe alınması gereklidir. En başa, “girişimcilik” ve desteklenmesi konulmalıdır. Teşvik ve destekler özellikle istihdam, özellikle genç işsiz istihdamı şartına bağlanarak planlanmalıdır. İstihdam maliyetlerini OECD ortalamasına indirmek için cesur adımlar atılması şarttır. Ve nihayet işgücünün mesleki formasyonu ve kalifikasyonu için eğitimde görülen olumlu trend hızlandırılmalıdır. İşsizlere sosyal destek konusu bugünkü darlığından çıkarılmalıdır. Hizmet sektörü KOBİ’leri Türkiye’de KOBİ tanımı içine ve KOBİ destekleri kapsamına almalı iki yılı henüz geçtiği için bu sektöre derinlemesine bakılmalıdır.

Özel sektöre istihdam cesareti veren politikalar üretmek, siyasetin gündemini doldurmalıdır.

